

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Suomussalmen kunta
Alanteenjärven – Parvajärven rantaosayleiskaava

SUOMUSSALMI

Suunnitelmassa kerrotaan alueidenkäyttölain 63 §:n mukaisesti, miten osallistuminen ja vuorovaikutus sekä kaavan vaikutusten arviointi tapahtuvat kaavaprosessissa.

Päiväys
Tekijä

27.2.2026
Elina Marjakangas, Mikko Autio

Suunnittelualue

Alanteenjärven-Parvajärven rantaosayleiskaava laaditaan Suomussalmen kuntakeskustan kaakkoispuolella oleville ranta-alueille. Alustava suunnittelualan rajausta on esitetty kansilehdellä. Alue rajautuu lännessä Viitostiehen ja Suomussalmen tiehen, missä Ämmänsaaren kuntakeskusta on lähimmillään noin 4 km päässä. Suunnittelualue ulottuu hieman alle 9 km pitkänä alueena Parvajärven kaakkoispuolelle Haminantiehen saakka. Suunnittelualan eteläpuoliset ranta-alueet tukeutuvat Moisiovaarantiehen. Suunnittelualueella on kaikkiaan noin 43 km Alanteenjärven ja Parvajärven rantaviivaa pois lukien saaret. Suunnittelualueella rakentamista on nykytilanteessa noin 30 rakennuspaikkaa, josta noin puolet on loma-asutusta ja puolet vakituista asutusta. Metsähallitus on yksi alueen maanomistajista.

Suunnittelun tavoitteet

Yleiskaava laaditaan alueidenkäyttölain 72 §:n mukaisena oikeusvaikutteisena yleiskaavana, jota voidaan käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena. Tavoitteena on kaavoittaa alueelle kohtuullinen määrä uusia rakennuspaikkoja pääasiassa loma-asutukseen.

Maanomistajilta peritään kaavan laatimiskustannuksia alueidenkäyttölain 76 §:n sallimalla tavalla.

”Jos rantoja käsittelevä yleiskaava laaditaan pääasiallisesti loma-asutuksen järjestämiseksi, voidaan enintään puolet yleiskaavan laatimiskustannuksista periä maanomistajilta heidän kaavasta saamansa hyödyn suhteessa. Kunta hyväksyy kaava-aluekohtaisesti perittävän maksun periaatteet ja maksun perimistavan ja -ajan.” (AKL 76 §).

Kunnanhallituksen päätöksen (12.3.2024 § 68) mukaisesti maanomistajilta perittävä kaavoitusmaksu määräytyy uusien rakennuspaikkojen ja käyttötarkoitusten muutosten perusteella seuraavasti:

- -uusi rakennuspaikka 300 € / rakennuspaikka
- -rakennusoikeuden lisäys tai käyttötarkoituksen muutos 100 € / rakennuspaikka

Kaavoitusmaksut laskutetaan, kun valtuusto on hyväksynyt Alanteenjärvi-Parvajärvi rantaosayleiskaavan ja kaava on saanut lainvoiman.

Maanomistajien tasapuolisen kohtelun toteuttamiseksi rakennuspaikat on tarkoitus kaavoittaa emätilaselvitykseen perustuen. Maanomistajien toiveita kuullaan kaavaprosessin aikana. Kaavoituksen yhteydessä selvitetään myös alueella olevat suojelualueet- ja kohteet sekä luonnon ja maisemien ja virkistyskäytön kannalta erityiset alueet.

Suunnittelun lähtökohdat

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja yleiskaavan sisältövaatimukset

Valtioneuvosto on päättänyt 30.11.2000 valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista, jotka on otettava kaavoituksessa huomioon. Tavoitteet on tarkistettu, ja uudistetut tavoitteet tulleet voimaan 1.4.2018.

Uudistuksen myötä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
 - luodaan edellytykset alueiden ja yhdyskuntien kehittymiselle elinvoimaisina, vahvuuksia ja voimavaroja tehokkaasti ja kestävästi hyödyntäen
 - edistetään monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta
 - vastataan väestö- ja työpaikkakehityksen edellyttämiin tarpeisiin, luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi ja mahdollistetaan eri väestöryhmien tarpeita vastaava asuntotarjonta

- luodaan edellytykset vähähiilisel ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen
 - edistetään saavutettavuutta, kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen sekä viestintään ja liikkumiseen liittyvien palveluiden kehittämistä
2. Tehokas liikennejärjestelmä
- edistetään liikennejärjestelmän toimivuutta, toimintavarmuutta ja turvallisuutta
 - edistetään vähähiilisyttä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastomuutoksen vaikutuksiin, uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin
 - ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja, jätetään riittävät suojaetäisyydet tai riskit hallitaan muulla tavoin
 - suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, alueet tai toiminnot sijoitetaan riittävän etäälle häiriintyvistä kohteista
 - otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- huolehditaan luonnon- ja kulttuuriympäristöistä kestäväällä tavalla, mikä on tärkeää elinkeinojen, väestön hyvinvoinnin ja alueiden identiteetin kannalta
 - huomioidaan valtakunnalliset inventoinnit
 - huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta sekä edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä
 - huolehditaan virkistysalueiden riittävydestä ja virkistysyhteyksien jatkuvuudesta
 - luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle, luonnonvarojen kestäväälle hyödyntämiselle sekä huolehditaan riittävän yhtenäisten pelto- ja metsäalueiden säilymisestä
 - saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kehittämisedellytysten ja niille tärkeiden alueiden säilyminen (ei koske tätä aluetta)
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto
- varaudutaan uusiutuva energiantuotannon tarpeisiin sekä huolehditaan kuljetusten ja varastoinnin toimivuudesta
 - sovitetaan tuulivoimarakentaminen ympäröivään maankäyttöön, sijoittaminen keskitetysti usean voimalan yksiköihin
 - turvataan merkittävien voimajohtojen ja kaasuputkien linjausten ja toteuttamismahdollisuudet, hyödyntäen olemassa olevia johtokäytäviä

Lisäksi yleiskaavaa laadittaessa on huomioitava alueidenkäyttölain 39 § ja 73 §:n mukaiset yleiskaavan sisältövaatimukset.

Tässä kaavatyössä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista ja yleiskaavan sisältövaatimuksista huomioidaan erityisesti toimivaan aluerakenteeseen, taloudellisuuteen, eheytyvään yhdyskuntarakenteeseen ja elinympäristön laatuun liittyviä tavoitteita. Järvialueilla tulee huomioida tavoitteet varautua sään ääri-ilmiöihin ja tulviin, huolehtia luonnon- ja kulttuuriympäristöistä kestäväällä tavalla, huolehtia luonnonperinnön arvojen turvaamisesta sekä huolehtia virkistysarvojen riittävydestä.

Maakuntakaava

Suomussalmella on voimassa kuusi maakuntakaavaa: Kainuun maakuntakaava 2020 (vahvistettu 29.4.2009), Kainuun 1. vaihemaakuntakaava (lainvoimainen 16.2.2015), Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava (vahvistettu 7.3.2016), Kainuun tuulivoimamaakuntakaava (lainvoimainen 21.5.2019), Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 (hyväksytty 16.12.2019, lainvoimainen) ja Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 (kuulutettu voimaan valituksista huolimatta 6.3.2024 ennen lainvoimaa)

Aluetta koskee maakuntakaavan rantojen käyttöä koskeva yleinen suunnittelumääräys:

Ranta-alueita tulee kehittää viihtyisinä asumisen ja virkistysalueina huomioon ottaen vapaa-ajan, osa-aika- tai pysyvän asumisen tarpeet. Alueiden suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota sähköisten palvelujen saatavuuteen, olemassa olevaan infrastruktuuriin sekä ympärivuotisen käytön edellytyksiin.

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee ottaa huomioon yleisen virkistyskäytön tarpeet ja vesille pääsyn mahdollisuudet, luonnon- ja maisema-arvot sekä vesi- ja energiahuollon järjestäminen.

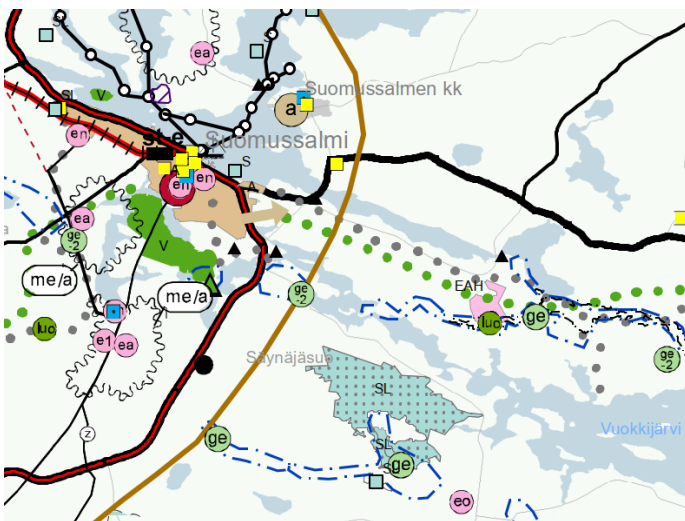
Lisäksi maakuntakaavoissa on annettu mm. liikenneturvallisuutta, arkeologista kulttuuriperinnön huomioimista, poronhoitoaluetta sekä maa- ja metsätalousaluetta koskevia yleisiä suunnittelumääräyksiä.

Suunnittelualue on maakuntakaavassa pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettua aluetta (M) ja poronhoitoaluetta. Suomussalmen taajamatoimintojen alue sijaitsee lähellä suunnittelualuetta (ruskea väri, A). Siitä itään lähelle suunnittelualueen länsiosaa on merkitty Suomussalmen keskustaajaman yhdyskuntarakenteen päälaajenemissuunta nuolimerkinnällä.

Suunnittelualueen länsiosa sisältyy liikenteen yhtistyökäytävään (ruskea viiva, lk). Liikenteen yhteistyökäytävää kehitetään maaseudun kulttuuriympäristöön, maisemaan sekä sujuviin ja turvallisiin liikenneyhteyksiin tukeutuvana monipuolisen elinkeinotoiminnan, asumisen, vapaa-ajan, liikenteen ja matkailun vyöhykkeenä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota kulttuuriympäristön ja maiseman hoitoon sekä liikenteen ja matkailun palvelujen kehittämiseen. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon korkealuokkaisen maantie- ja rautatieliikenteen sekä energia- ja tietoliikennejohtojen tilavaraukset ja rajoitukset ympäröivälle maankäytölle. Viitostie on maakuntakaavassa tavoitteellinen runkoverkkoon kuuluva maantie.

Suunnittelualueelle ulottuu kaksi pohjavesialuetta, Takkusärkkä ja Pölykangas. Pölykankaan alueella on myös ge-2 kohdamerkinnällä merkitty valtakunnallisesti arvokas tuuli- ja rantakerrostuma ja suunnittelualueen länsiosassa maakuntakaavaan merkitty sotahistoriallinen kohde (musta kolmio). Suunnittelualueen ja Moiovaarantien eteläpuolella on Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue, Säynjäsuo-Matalasuon alue SAC/SPA. Natura 2000 -verkoston alueita ja niiden lähellä sijaitsevia alueita koskevassa käytönsuunnittelussa on huolehdittava siitä, että suunnitelma tai hanke ei luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla heikennä merkittävästi Natura -alueiden perusteena olevia luonnonarvoja.

Suunnittelualueen läheisyydessä Parvajärven koillispuolella on ampuma- ja harjoitusalue (EAH). Suunnittelumääräyksen mukaan alueen käyttöä suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota turvallisuuteen, meluntorjuntaan, pohjavesien suojeluun sekä luonnon- ja ympäristöarvoihin. Suunniteltaessa rakentamista alueen lähialueelle on otettava huomioon erilaisten aseiden ja taisteluvälineiden aiheuttamat melu-, värinä- ja painevaikutukset. Ohjeellista melualueetta ei ole maakuntakaavakartalla esitetty.

Ote Kainuun voimassa olevien maakuntakaavojen epävirallisesta yhdistelmäkartasta Yhdistelmäkartalla on esitetty myös tuulivoimamaakuntakaavan 2035 merkinnät. Tuulivoimamaakuntakaava 2035 on voimassa, vaikka se ei ole vielä lainvoimainen. (Kainuun liitto, yhdistelmäkartta 12.12.2023).

Yleiskaavat ja asemakaavat

Alueelle ei ole laadittu yleis- tai asemakaavoja tai ranta-asemakaavoja. Suunnittelualue rajautuu lännessä Viitostien toiselle puolelle laadittuun Kaunisniemen yleiskaavaan, joka on hyväksytty vuonna 2003.

Muut selvitykset ja suunnitelmat

Suomussalmen rakennusjärjestys on hyväksytty kunnanvaltuustossa 16.6.2009.

Vaikutusten arviointi

Kaavaa laadittaessa selvitetään tarpeellisessa määrin suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset tehdään koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Vaikutusten arviointi tapahtuu alueidenkäyttölain ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaisesti (AKL 9§, MRA 1§) osana kaavaprosessia. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat.

Tässä kaavatyössä vaikutusten selvittäminen perustuu suunnittelualueesta käytössä oleviin perustietoihin, laadittaviin selvityksiin (luontoselvitys, kulttuuriympäristö- ja maisemaselvitykset, arkeologinen selvitys) sekä maastokäynteihin, osallisilta saataviin lähtötietoihin (asukkaat ja maanomistajat) sekä viranomaisten lausuntoihin ja osallisten jättämiin huomautuksiin. Vaikutuksia voidaan arvioida kaavatyön edetessä yhteistyössä niiden viranomaisten kanssa, joiden toimialaa kysymykset koskevat.

Osalliset

Alueidenkäyttölain 62 § mukaan kaavoitukseen osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua, kirjallisesti tai suullisesti, mielipiteensä asiasta.

Tässä kaavahankkeessa keskeisiä osallisia ovat:

- Suunnittelualueen ja vaikutusalueen maanomistajat, yritykset, asukkaat ja toimijat
- Kunnan toimielimet ja viranhaltijat, joiden toimialaa asia koskee
- Metsähallitus
- Kainuun liitto
- Valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto (LVV)
- Pohjois-Suomen elinvoimakeskus
- Lapin elinvoimakeskus
- Kainuun museo
- Kainuun hyvinvointialue
- Vesi-, lämpö-, sähkö- ja energiayhtiöt
- Kainuun pelastuslaitos
- Hallan paliskunta
- Fortum

Alustava aikataulu ja osallistuminen

Aikataulu	Työvaihe
12 / 2023–3/2024	<p>Aloitusvaihe</p> <p>Kaavoitusta valmistellaan laatimalla aluetta koskeva emätilaselvitys. Se sisältää tiedot poikkileikkausvuoden 1969 mukaisista emätiloista ja nykyisistä tiloista sekä rantaviivan pituudet ja nykyisten rakennuspaikkojen lukumäärät tiloittain ja emätiloittain.</p> <p>Kaavoitus kuulutetaan vireille ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetetaan nähtäville vähintään 2 viikon ajaksi. Nähtävilläoloaikana osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä osallistumis- ja arviointisuunnitelman riittävydestä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa voidaan päivittää kaavaprosessin kuluessa.</p>
4–12 / 2024	<p>Tavoite- ja selvitysvaihe</p> <p>Järjestetään 1. viranomaisneuvottelu ELY-keskuksen ja muiden keskeisimpien viranomaisten kanssa.</p> <p>8/2024</p> <p>Kaavan laatijan vastaanottotilaisuus: maanomistajat voivat esittää toiveitaan ja tavoitteitaan mm. mahdollisten rakennuspaikkojen sijoittumisen suhteen. Samalla saadaan tietoa mahdollisista muutosalueista, joille selvityksiä on tarpeen kohdentaa.</p> <p>4–12/2024</p> <p>Laaditaan seuraavat maastokäynteihin perustuvat selvitykset:</p> <ul style="list-style-type: none"> • luontoselvitykset: kasvillisuus ja luontotyypit, pesimälinnustaselvitys, liito-oravaselvitys, viitasammakkoselvitys • Kulttuuriympäristöselvitys: rakennusinventointi arvokkaiden rakennuskohteiden huomioimiseksi kaavassa • Maisemaselvitys: maisemarakenne- ja maisemakuva-analyysit • Arkeologinen selvitys
10 / 2024 – 5/2025	<p>Luonnosvaihe</p> <p>Pidetään valmisteluvaiheen viranomaistyöneuvottelu.</p> <p>Kaavaluonnoksen valmistelu ja nähtäville asettaminen valmisteluvaiheen kuulemista varten (kevällä 2025).</p> <p>Nähtävilläoloaikana osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä kaavaluonnoksesta ja viranomaisilta pyydetään tarvittavat lausunnot.</p> <p>Osalliset voivat jättää mielipiteensä luonnoksesta ja viranomaisilta pyydetään tarvittavat lausunnot.</p> <p>Saatuihin mielipiteisiin ja lausuntoihin laaditaan vastineet. Tarvittaessa järjestetään työneuvottelu viranomaisten kanssa.</p>
8 / 2025 – 2/2026	<p>Ehdotusvaihe</p> <p>Luonnoksesta saadun palautteen pohjalta valmistellaan kaavaehdotus. Kaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville vähintään 30 päivän ajaksi.</p> <p>Nähtävilläoloaikana osalliset voivat jättää kaavaehdotuksesta kirjallisia muistutuksia ja viranomaisilta pyydetään tarvittavat lausunnot.</p> <p>Saatuihin muistutuksiin ja lausuntoihin laaditaan vastineet. Tarvittaessa järjestetään 2. viranomaisneuvottelu.</p>

3 / 2026	Kaavan hyväksyminen Kaavan tarkistaminen ja täydentäminen hyväksymiskäsittelyyn. Jos nähtävillä olleeseen kaavaehdotukseen ei esitetä enää oleellisia muutoksia, tekee Suomussalmen kunnanvaltuusto hyväksymispäätöksen. Kunnanvaltuuston hyväksymispäätöksestä on 30 päivän valitusaika. Mahdolliset valitukset kaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen tulee osoittaa Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen.
4 / 2026	Kaavan voimaantulo Mikäli kaavan hyväksymispäätöksestä ei jätetä valituksia, kaava kuulutetaan voimaan ja se saa lainvoiman.

Suomussalmen kunta tiedottaa kaavatyön vireilletulosta, tämän osallistumis- ja arviointisuunnitelman sekä kaavaluonnoksen ja kaavaehdotuksen nähtäville asettamisista Suomussalmen kunnan ilmoitustaululla, paikallisessa päälehdessä sekä internetissä www.suomussalmi.fi.

Virallisissa kuulemisvaiheissa kaava-aineistot ovat julkisesti nähtävillä Suomussalmen kunnantalolla sekä internetissä www.suomussalmi.fi.

Yhteystiedot

Yleiskaava laaditaan konsulttityönä Sweco Finland Oy:ssä. Kaavoitusta ohjaa kunnan kaavoituksesta vastaava henkilöstö.

Suomussalmen kunta	Tekninen johtaja Niina Kinnunen 044 777 3380 niina.j.kinnunen@suomussalmi.fi	Maanmittausinsinööri Jarkko Juntunen 044 568 4335 jarkko.juntunen@suomussalmi.fi
Kaavaa laativa konsultti, Sweco Finland Oy	Arkkitehti Elina Marjakangas elina.marjakangas@sweco.fi	